

BİRİNCİ HAFTA

SÖZLÜ ANLATIM:

Konuşma nedir? Sözlüklerde karşılığı “Konuşma işi, görüşme, dinleyicilere belli bir konu hakkında bilgi vermek amacıyla yapılan sözlü anlatım.” olarak yer verilmektedir. Konuşmayı bizler “bir insanın başka bir insanla ya da topluluğa bilgi, düşünce veya görüşlerini anlatması olarak da tanımlayabiliriz.

Konuşma, sözle gerçekleştirilen etkili bir iletişim biçimidir. Belli bir dinleyici grubuna karşı bir konu hakkında söylenen sözler bütünüdür. Düşüncenin sözle anlatılması, havadan sudan şeylerden bile söz etmek birer konuşmadır.

Konuşma, konuşanın, başkalarını ilgilendireceğini de düşünerek ve onlarla bir anlaşma sağlayabilmek için dil ve ses kalıplarını haberleşmek ve tepkilerini kontrol etme eylemi de diyebiliriz.

Konuşma, sürekli bir düşünce alış verişidir. Çünkü, konuşanlar arasında karşılıklı olarak gidip gelen ve konuşmacıları, birbirine verecekleri mesajlar çerçevesinde düşünmeye iten bir eylemdir. Düşüncelerimiz ile bizler karşımızdaki insanları etkileyebiliriz. Ancak düşünce gücümüzde problemler varsa bu konuşmalarımızın da yanlış anlaşılmasına neden olur.

Bizler konuşmalarımızı karşı tarafa aktarırken bazı şifreler kullanırız sürekli olarak kendimizi kontrol ederiz. Bunu bazen bilinçli bazen ise bilinçsiz yapabiliriz. Eğer konuşmalarımızı destekleyecek düşünceleri ve tepkilerimizi kontrol altına alıp yani bilinçli bir konuşmacı olursak etkili ve güzel konuşmuş oluruz.

KONUŞMANIN İNSAN HAYATINDAKİ ÖNEMİ:

İnsanlık tarihi kadar konuşmanın da eski olduğu bütün bilim adamlarınca doğrulanmıştır. Tanrı'nın insana sunduğu en büyük armağan olarak kabul edilmektedir.

Düşünürler, insanı hayvan ve diğer canlılardan ayıran en önemli özellik akıl ve düşünce gücüdür. Fakat akıl ürettiği düşünceleri dışarı vuramaz, karşısındakine iletemez, başkalarına aktaramaz, sessiz kalırsa görevini yerine getirmemiş olur. Görevini tam anlamıyla yerine getiremeyen akıl ise işlevini gerçekleştirilmemiş olur. Atalarımız bu hususu “işleyen demir pas tutmaz” söz ile çok güzel ifade etmektedirler.

Aklın ürettiği düşünceleri insanoğlu kendi benliği dışına ancak konuşma sayesinde aktarabilir. Üretilen düşünce paylaşıldıkça yeni düşüncelerinde oluşturulmasında rolü vardır.

Zihinsel gelişimde ve kişiliğin oluşumunda konuşmanın önemli bir etkisi vardır. Bu nedenle psikoloji, sosyoloji, mantık ve dil bilimi gibi bilim dalları konuşma olgusu üzerinde durmuşlardır. Bilim dalları konuşma olgusu sayesinde daha da gelişmiş ve şekillenmiştir.

Konuşma insanın meslek hayatındaki başarısını ve toplum içerisindeki statüsünün belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Siyaset tarihine bakıldığında toplumu peşinde sürüklemiş ve etrafında toplamayı başaran liderler konuşma sanatını başarılı icra eden kişilerdir. Konuşmasını hatasız yapan bireyler her meslekte başarıyı sağlamıştır. Yani müvekkilini konuşmasıyla savunan avukat iyi bir avukat, dersini etkili ve anlaşılır anlata bilen öğretmen iyi öğretmen, hastalarıyla konuşarak iletişimi kuran doktor iyi doktor olarak nitelendirilir. İşte bütün mesleklerde başarılı olabilmek için öncelikle konuşmanın önemini kavramalı ve iyi konuşmaya çalışmalıyız.

Konuşma, iyi ve güzel işler, mesleki başarılar, dost kazanma, toplumda iyi bir yer edinmek için kullanılmalıdır. Çevremizi gözlemleyecek olursak konuşmada başarılı olan insanların toplum içindeki yerlerinin de iyi olduğunu anlayabilir. Konuşmak da tıpkı solunak gibi, bir şeyler yemek içmek gibi, yürümek gibi günlük hayatımızda ihtiyaç duyduğumuz önemli bir olgudur.

KONUŞMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ:

İyi konuşabilme yeteneği, Tanrı vergisi olmaktan çok, çalışmakla elde edilen bir ergidir. Yani bizler iyi konuşmayı başarabilmek için becerinin yanında çalışmalıyız. Konuşma becerisini geliştirebilmek için şu yöntemlerden yararlanabiliriz.

1. Okul Dışı Ortamlarda Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesi;

İnsan, günlük hayatında, çevresiyle kurabildiği olumlu iletişim sayesinde başarılı olabilir. Bulduğunuz toplumda sevilen, sayılan ve sözü geçen biri olabilmek için etkili ve güzel konuşmalıyız.

Günlük hayatımızda yani; evde, okulda, işte, radyoda, televizyonda veya bir arkadaş toplantısında zaman zaman hoşla gitmeyen, zamansız, yersiz, alaycı veya soğuk konuşmaların insanları zor durumlara düşürdüğünü unutmamalıyız. Bu nedenle sevilen ve takdir edilen bir konuşmacı olabilmek için “Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.” Atasözünü unutmamalıyız.

İnsanların başarılı olmaları ya da başarılarının devam ettirmeleri için, içinde bulunduğu toplum ve ortamın yapısına uygun bir üslupla konuşmaları gerekmektedir. Bunun içinde şu hususlara dikkat etmelidir;

a) **Konuşmama Korkusunu Yenmek;** Konuşma becerisinin geliştirilmesinde öncelikli olarak yapılması gereken, insanın içindeki “konuşmama, konuşursam yanlış mı anlaşılırım, konuşmama gülerler mi yoksa alay mı ederler “gibi endişelerden kendimizi soyutlamalıyız. Günlük hayatımızda çevremizde pek çok insanın bir topluluk önünde konuşma yapmakta zorlandığını, sözlerini unuttuklarını donup kaldıklarını görüyoruz. Aslında hayatımızın tamamını kaplayan konuşma eyleminde başarılı olmamız için konuşma korkusunu yenmemiz gerekli. Bu ise ancak konuşmaya hazırlıklı olmamızla gerçekleşebilir. Çünkü bilgisizlik, beceriksizlik, ve hazırlıksız olmak konuşma kursuna neden olur. İnsanın başarılı olabilmesi kendine güven duyması ve konuşmaya hazırlıklı olmasıyla gerçekleşir.

b) **Konuşmanın Amacını Belirlemek;** Konuşmada her şeyden önce ne söylemek istediğinin , konuşmanın amacının çok iyi bilmesi gerekir. Eğer Konuşmacı ne söylemek istediğini bilmiyorsa, kafası karışık, dinleyicinin de kafası daha fazla karışacaktır. Bu

nedenle konuşmamızı belli bir plan çerçevesinde hazırlamalıyız. Dinleyicinin rahat anlaması için cümlelerimizin açık ve anlaşılır olmasına özen göstermeliyiz. Başarılı bir konuşma için, konuşma yapılırken bütün dikkatimiz söylenecek söz ile sözün neden söylendiğine üzerinde olmalıdır. Konuşmacı tüm samimiyeti ve ciddiyetiyle konuşmasına yoğunlaşmalıdır.

2. Okul Ortamında Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesi;

Konuşma becerisinin gelişmesi kullanılan yöntemler aile ortamında oluşmaktadır. Eğitimciler bu dile gelişiminin oluşumundan sonra alınacak eğitimle gelişeceğini belirtmektedir. Okul ortamında dil gelişim becerileri için şu çalışmalar yapılmalıdır.

a) Telaffuz Hataları Giderilmelidir; Okula başlamış bir çocuk ana dilini günlük konuşmalarına yetecek kadar öğrenmiştir. Özellikle ilköğretim seviyesinde okulun görevi çocuğun aileden edindiği konuşma hatalarını belirli bir programa uyularak giderilmedir. Özellikle bu yaşlarda ödül yöntemi işe yarayacaktır.

b) Güzel ve Etkili Konuşma Bilinci Kazandırılmalıdır; Günümüzde üniversitelerin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrencilerin dil ve konuşmaları değerlendirildiğinde ciddi hatalar görülmektedir. Bu durum bazı araştırmacılara göre ilköğretim ve orta öğretimde konuşma eğitimine yeterince önem vermemesinden kaynaklıdır. Yazılı anlatıma verilen önem konuşma eğitimine de verilmiş olsaydı gençlerde konuşma bilinci kazandırılmış olacaktı.

c) Konuşma Becerisinin Kazandırılmasında Ortak Hareket Edilmelidir; Öğrencilerin konuşma hatalarının giderilmesi için sadece Türkçe ve Edebiyat öğretmenleri değil diğer branş öğretmenlerine de büyük görev düşmektedir. Çocuğun konuşma hataları düzeltilirken onun belli bir program uygulanmalı ve sabırla dinlenmeli konuşmaya karşı tutukluk ve çekingenlik geliştirilmemesine de özen gösterilmeli.

DOĞRU TELAFFUZDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR:

İyi, doğru, anlaşılır, güzel bir konuşmanın gerçekleştirilebilmesi için sözcükleri doğru telaffuz edilmesi gerekmektedir. Bu ise sesin doğru ve etkin bir biçimde kullanımını, yani diksiyonun önemini ortaya koymaktadır. Sesin doğru ve etkin biçimde kullanılmasında vurgu, tonlama ve konuşmacının üslubunun önemini de belirtmek gerekmektedir. Bunu da diksiyonla gerçekleştiririz. Diksiyon, esas olarak sesi kullanarak söz söyleme sanatına denir. Ses- söz birliğini, bütünlüğünü kurar, sesi yapılandırır ve sese anlam kazandırır.

Konuşmacının, konuşmasının başarılı olabilmesi için konuşacağı dilin ses yapısını, hangi sözcüğün hangi telaffuzla hangi anlama gelebileceğini iyi bilmesi, kısacası konuşmasını yapacağı dili iyi bilmesi, bunun yanı sıra o dili sevmesi, o dili konuşmaktan zevk alması gerekmektedir. Günlük hayatta, diksiyon hataları nedeniyle konuşmaları yanlış anlaşılan ya da anlaşılamayan kimi konuşmacılarla karşılaşmaktadır. Bu konuşmacılar arasında tanınmış basın- yayın hayatında önemli yeri olan isimleri de görmek mümkün.

Türkçedeki telaffuz hatalarının başında uzatma ya da inceltmelerden kaynaklanan sorunlar gelmektedir. İnceltmeden kaynaklanan diksiyon hatalarının başında ise “kar” ve “kâr” vb. sözcüklerin uygun telaffuzla söylenmeyişi gelmektedir. Telaffuzu yanlış anlamlara yol açacak

kelimelerin söyleniş biçimi konuşmacı tarafından çok iyi bilinmiyorsa, konuşmacı bu kelimeleri kullanmaktan kaçınmalıdır. Başarılı bir diksiyon için telaffuzun önemli olduğu kadar şunlara da dikkat etmeliyiz; Konuşmamız esnasında soluk alıp vermemiz düzenli olmalıdır, söz ve ses akışına dikkat etmelidir, söze sesle anlam verilmelidir, konuşmaya iyi bir üslup kazandırılmalıdır.